

АКТ

лісопатологічного обстеження окремих насаджень Білоцерківського надлісництва філії "Столичний лісовий офіс" державного спеціалізованого господарського підприємства "Ліси України" на предмет призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

12.02.2025

м. Біла Церква

На звернення філії "Столичний лісовий офіс" державного спеціалізованого господарського підприємства "Ліси України" (далі – філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України"), лист № 2770/40.1.12-2025 від 03.02.2025 року, згідно з п.п.3-6 Санітарних правил в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 555 від 27 липня 1995 р., комісією в складі: начальника відділу нагляду Державного спеціалізованого лісозахисного підприємства «Київлісозахист» (далі - ДСЛП «Київлісозахист») Галини ЗАБОЛОТНЬОЇ, інженера-лісопатолога I категорії ДСЛП «Київлісозахист» Юрія ТИМЧЕНКА, інженера з охорони та захисту лісу I категорії відділу охорони і захисту лісів філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Олексія ХОМЕНКА, інженера-таксатора відділу таксації філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Максима БЛЕЙЧИКА, лісничих Фастівського лісництва Романа КЛЕВАКИ, Снітинського лісництва Віталія ГОРОВЕНКА, Володарського лісництва Віктора ТОМЧАЯ, Сухоліського лісництва Андрія ПЕТРИКА, помічника лісничого Томилівського лісництва Руслани МЕРКУН проведено лісопатологічне обстеження окремих лісових насаджень Білоцерківського надлісництва філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України", що потребують призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів у 2025 році.

Обстеження проводилось наземним рекогносцирувальним методом із використанням методики обстеження осередків стовбурових шкідників, оцінюванням стану деревостану та популяційних показників стовбурових комах («Методичні рекомендації щодо обстеження осередків стовбурових шкідників лісу», під керівництвом доктора с.г. наук, с.н.с. В.Л. Мешкової, схвалених Вченою Радою УкрНДІЛГА, протокол №7 від 31.03.2010р.). Критерії шкодочинності стовбурових комах розраховувались відповідно до «Методичних рекомендацій щодо обстеження осередків стовбурових шкідників лісу».

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень, що обстежувались, наводиться нижче за матеріалами базового лісовпорядкування 2015 року.

Володарське лісництво

Квартал 82, виділ 5, площа виділу 9.6 га, склад - 10СЗ, вік - 49 років, повнота - 0.90, бонітет - 1А, середня висота - 23 м, середній діаметр - 24 см, запас деревини - 400 м3/га, категорія лісів - захисні ліси.

Квартал 91, виділ 9, площа виділу 38.0 га, склад - 10СЗ, вік - 49 років, повнота - 0.90, бонітет - 1А, середня висота - 23 м, середній діаметр - 26 см, запас деревини - 420 м3/га, категорія лісів - захисні ліси.

Снітинське лісництво

Квартал 89, виділ 4, площа виділу 4.5 га, склад - 10СЗ, вік - 65 років, повнота - 0.60, бонітет - 1, середня висота - 23 м, середній діаметр - 30 см, запас деревини - 290 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Снітинське (Дорогинське) лісництво

Квартал 25, виділ 3, площа виділу 2.8 га, склад - 10СЗ, вік - 95 років, повнота - 0.65, бонітет - 1, середня висота - 29 м, середній діаметр - 36 см, запас деревини - 455 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 25, виділ 4, площа виділу 2.7 га, склад - 10СЗ, вік - 91 рік, повнота - 0.65, бонітет - 1, середня висота - 28 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 435 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 34, виділ 3, площа виділу 30.0 га, склад - 10СЗК+ДЗ, вік - 105 років, повнота - 0.65, бонітет - 1, середня висота - 28 м, середній діаметр - 36 см, запас деревини - 445 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 57, виділ 4, площа виділу 1.7 га, склад - 10СЗ, вік - 91 рік, повнота - 0.60, бонітет - 1А, середня висота - 30 м, середній діаметр - 40 см, запас деревини - 435 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 63, виділ 29, площа виділу 0.9 га, склад - 7СЗЗДЗ+БП, вік - 61 рік, повнота - 0.70, бонітет - 1А, середня висота - 26 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 370 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Сухоліське лісництво

Квартал 20, виділ 8, площа виділу 12.0 га, склад - 10СЗ, вік - 96 років, повнота - 0.60, бонітет - 2, середня висота - 26 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 330 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 53, виділ 3, площа виділу 20.0 га, склад - 10СЗ+ДЗ, вік - 88 років, повнота - 0.70, бонітет - 1, середня висота - 26 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 390 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 54, виділ 10, площа виділу 3.0 га, склад - 10СЗ, вік - 86 років, повнота - 0.70, бонітет - 1, середня висота - 25 м, середній діаметр - 28 см, запас деревини - 380 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Томилівське лісництво

Квартал 25, виділ 3, площа виділу 3.8 га, склад - 7СЗЗЯЛЕ, вік - 87 років, повнота - 0.70, бонітет - 1, середня висота - 28 м, середній діаметр - 40 см, запас деревини - 480 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 37, виділ 11, площа виділу 5.0 га, склад - 10СЗ, вік - 92 роки, повнота - 0.60, бонітет - 1, середня висота - 26 м, середній діаметр - 32 см, запас деревини - 350 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Квартал 138, виділ 6, площа виділу 2.6 га, склад - 10СЗ+ДЗ, вік - 91 рік, повнота - 0.70, бонітет - 1, середня висота - 27 м, середній діаметр - 40 см, запас деревини - 420 м3/га, категорія лісів - рекреаційно-оздоровчі ліси.

Фастівське (Веприківське) лісництво

Квартал 11, виділ 1, площа виділу 52.0 га, склад - 10СЗ+ДЗ+БП, вік - 70 років, повнота - 0.60, бонітет - 1, середня висота - 24 м, середній діаметр - 26 см, запас деревини - 340 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 33, виділ 10, площа виділу 12.5 га, склад - 9СЗ1ДЗ, вік - 76 років, повнота - 0.50, бонітет - 1А, середня висота - 27 м, середній діаметр - 30 см, запас деревини - 295 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

Квартал 33, виділ 10, площа виділу 12.5 га, склад - 9СЗ1ДЗ, вік - 76 років, повнота - 0.50, бонітет - 1А, середня висота - 27 м, середній діаметр - 30 см, запас деревини - 295 м3/га, категорія лісів - експлуатаційні ліси.

В окремих обстежених насадженнях спостерігаються наслідки пошкодження дерев поривами потужного вітру наприкінці 2024 року, що призвело до поодиноких зламів стовбурів на різній висоті, вивалювання дерев з корінням, а також наявні окремі дерева з ознаками підризу коріння і критичним нахилом стовбурів дерев. Ці ознаки руйнування лісового середовища характеризуються як вітровал та бурелом.

Під час обстеження насаджень сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) встановлено, що ослаблення та відмирання дерев сосни звичайної зумовлене, як правило, заселенням великим та малим сосновими лубоїдами (*Tomicus piniperda* L., *Tomicus minor* H.). При обстеженні вище вказаних насаджень сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) виявлено в місцях відшарування кори ходи стовбурових шкідників та на поверхні деревини їхні відбитки на внутрішній поверхні кори. Наявні також ознаки заселення, характерні для наступних видів ентомошкідників: короїд-стенограф (*Ips sexdentatus* B.), синя соснова златка (*Phaenops cyanea* F.). Додатковим підтвердженням цьому є личинки під корою, та бурове борошно в окоренках. Про наявність великого та малого соснових лубоїдів свідчать пагони на ґрунті під проекціями крон після минулого додаткового живлення імаго і їхні вхідні та вихідні льотні отвори на стовбурах дерев. Зоною заселення стовбурових шкідників є товста, перехідна або тонка кора залежно від особливостей біології кожного виду. Глибина погризів в деревині становить 1-7 мм. Рівень фізіологічної шкодочинності перелічених вище шкідників вище середнього. Вказані шкідники занесені до Книги обліку осередків шкідників та хвороб лісу.

Крім цього в насадженнях у кв. 34 вид. 3 Снітинського (Дорогинського) лісництва, діє осередок кореневої губки (*Heterobasidion annosum*) слабкого ступеню змішаного характеру з утворенням сухостоїв. Зовнішні ознаки ураження в місцях, де активно проходить розвиток кореневої губки, проявляються в зменшенні річного приросту, ажурності крони, вкороченні хвої, хвоя втрачає блиск, набуває блідо-зеленого відтінку, легко осипається, пізніше жовтіє, буріє та передчасно опадає, дерева відмирають. Утворюються осередки всихання, із куртинами, групами або окремими сухостійними деревами.

У ялини в змішаних деревостанах виявлено пошкодження окремих дерев ялини європейської (*Picea abies* L.) короїдом-типографом (*Ips typographus* L.), що підтверджується характерними ходами на поверхні деревини та їхніми відбитками на фрагментах кори.

У дуба звичайного (*Quercus robur* L.), який є в складі насаджень, виявлено відмираючі та сухостійні дерева, на яких спостерігаються сухобочини, гнилеві виразки, напливи та дупла, що є діагностичними ознаками гниття в стовбурі. На стовбурах є плодові тіла несправжнього дубового трутовика (*Phellinus robustus*) та справжнього трутовика (*Fomes fomentarius*), які викликають жовто-буру гниль стовбура центрального або змішаного типу. Додатковою ознакою зараження вказаними трутовиками є суховерхість дерев, їхній пригнічений стан, ослаблений приріст. В обстежених насадженнях на стовбурах дуба звичайного виявлено личинкові ходи і льотні отвори, спричинені пошкодженням двоплямистою вузькотілою златкою (*Agrilus biguttatus* F.) та златкою зеленою вузькотілою (*Agrilus viridis* L.). Це викликає ослаблення та швидке відмирання дерев.

Причетність перелічених вище шкідників до всихання та відмирання окремих дерев підтверджується виявленими в натурі личинковими ходами під корою, вихідними льотними отворами на стовбурах та пагонами сосни на ґрунті після додаткового живлення імаго. Фізіологічна шкодочинність виявлених стовбурових шкідників – вище середньої, технічна шкодочинність – незначна.

У дерев берези повислої (*Betula pendula* Roth.), яка є в складі насаджень спостерігається всихання окремих гілок і суховерхість, що часто поширюється на всю крону та призводить до всихання дерева, викликане ураженням бактеріальною водяною. Крім того виявлені такі поширені для берези патології як ураження стовбурів березовою губкою (*Fomitopsis betulina*) викликають деструктивну ядрово-заболонну гниль та спражнім трутовиком (*Fomes fomentarius*), що спричиняє розвиток білої мармурової ядрово-заболонної гнилі.

Також було обстежено насадження у Снітинському лісництві (кв. 72 вид.1 площею 7,5 га, кв. 72 вид.32 площею 1,2 га) та у Снітинському (Дорогинському) лісництві (кв. 62 вид.1 діл.(2) площею 6,2 га). Проведення вибірових санітарних рубок (далі-ВСР) на них можливе тільки на окремих їхніх частинах через нерівномірну повноту деревостанів на цих ділянках, яка у разі проведення ВСР у таких низькоповнотних частинах насаджень, призведе до зниження повноти нижче значень, встановлених п. 27 чинних Санітарних правил в лісах України.

За наслідками виконаного обстеження, з метою поліпшення санітарно стану насаджень Білоцерківського надлісництва філії "Столичний лісовий офіс" ДП "Ліси України", покращення лісопатологічної ситуації та попередження поширення шкідників та хвороб, комісія призначає на 2025 рік ВСР на перелічених нижче ділянках лісу загальною площею 73,1 га, а саме:

Володарське лісництво

у кв. 82 вид. 5 ділянка (1) на площі 4.9 га з інтенсивністю 63 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 82 вид. 5 ділянка (2) на площі 2.6 га з інтенсивністю 42 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 91 вид. 9 ділянка (1) на площі 3.6 га з інтенсивністю 43 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 91 вид. 9 ділянка (2) на площі 3.3 га з інтенсивністю 39 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

Снітинське лісництво

у кв. 89 вид. 4 на всій площі виділу 4.5 га, інтенсивність - 21 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

Снітинське (Дорогинське) лісництво

у кв. 25 вид. 3 на всій площі виділу 2.8 га, інтенсивність - 35 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 25 вид. 4 на всій площі виділу 2.7 га, інтенсивність - 50 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 34 вид. 3 ділянка (7) на площі 4.0 га з інтенсивністю 25 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою, ураження кореневою губкою.

у кв. 57 вид. 4 на всій площі виділу 1.7 га, інтенсивність - 98 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 63 вид. 29 на всій площі виділу 0.9 га, інтенсивність - 51 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

Сухоліське лісництво

у кв. 20 вид. 8 ділянка (4) на площі 1.8 га з інтенсивністю 45 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 20 вид. 8 ділянка (5) на площі 2.2 га з інтенсивністю 18 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 53 вид. 3 ділянка (1) на площі 3.8 га з інтенсивністю 38 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 53 вид. 3 ділянка (2) на площі 4.6 га з інтенсивністю 30 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 53 вид. 3 ділянка (3) на площі 3.7 га з інтенсивністю 34 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 53 вид. 3 ділянка (4) на площі 3.7 га з інтенсивністю 35 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 53 вид. 3 ділянка (5) на площі 3.7 га з інтенсивністю 31 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 54 вид. 10 на всій площі виділу 3.0 га, інтенсивність - 25 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

Томилівське лісництво

у кв. 25 вид. 3 ділянка (1) на площі 0.4 га з інтенсивністю 140 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 37 вид. 11 на всій площі виділу 5.0 га, інтенсивність - 25 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 138 вид. 6 на всій площі виділу 2.6 га, інтенсивність - 72 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

Фастівське (Веприківське) лісництво

у кв. 11 вид. 1 ділянка (8) на площі 1.2 га з інтенсивністю 32 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

у кв. 33 вид. 10 ділянка (3) на площі 3.0 га з інтенсивністю 26 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

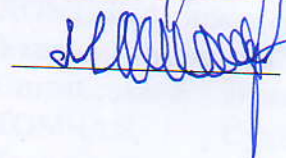
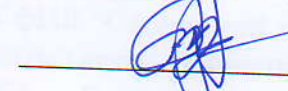
у кв. 33 вид. 10 ділянка (4) на площі 3.4 га з інтенсивністю 34 м3/га. Причина – пошкодження стовбуровими шкідниками: великим і малим сосновим лубоїдами, стенографом, синьою сосною златкою.

З метою оздоровлення та запобігання зараженню, або пошкодженню суміжних насаджень, призначені ВСП провести у 2025 році відповідно до пунктів 2-7,9,12-14,16,17,23,26 чинних Санітарних правил в лісах України.

При проведенні призначених ВСП необхідно врахувати особливості популяцій видів стовбурових шкідників стосовно їхніх термінів розвитку. За станом суміжних насаджень вести посилений нагляд.

Нових осередків первинних шкідників, осередків карантинних шкідників та хвороб дерев, а також рослин і тварин, занесених до Червоної книги України при обстеженні не виявлено.

Підписи членів комісії:

	Галина ЗАБОЛОТНЯ		Юрій ТИМЧЕНКО
	Максим БЛЕЙЧИК		Олексій ХОМЕНКО
	Віталій ГОРОВЕНКО		Роман КЛЕВАКА
	Руслана МЕРКУН		Андрій ПЕТРИК
			Віктор ТОМЧАЙ